Yahya Kemal'in Yazılmamış İki Romanı: *Her Gece Benimsin* ve *Fatih'teki Ev*

SEVİM GÜLDÜRMEZ

"O eserler bugün defîne midir?
Ebediyyette bir hazîne midir?
Bir bilen var mı? Nerdeler şimdi?"

"Yaşasaydı yazacaktı.", "İkmal etmeye ömrü yetmedi.", "Yarım kalmış romanı...", "Günlüğünde bahsettiği roman taslağı..." kabilinden cümleler ya da ifadeler hep duyarız, okuruz ve bunlar söylenirken hissedilen derin hüznü her defasında biz de hissederiz. İşte bu yüzden bazen olmamış yahut hiç olamayacak şeyleri hayal etmek güzel gelir, tıpkı Tanpınar'ın *Beş Şehir*'inde Bâkî ve Mimar Sinan'ı buluşturması gibi tahayyülümüzde yazarları hiç yazılmamış romanlarıyla buluştururuz.

Bu ay vefatının altmışıncı yılında bulunduğumuz Yahya Kemal'in de "Her Gece Benimsin" ve "Fatih'teki Ev" isimli yazmayı düşündüğü iki romanının olduğunu Nihat Sami Banarlı'nın aktardıkları vasıtasıyla öğreniyoruz. Banarlı'ya göre Yahya Kemal bu romanları yazmaya Paris'te gençlik zamanlarında karar verir fakat daha sonra şiirde kazandığı muvaffakiyeti romanda elde edemeyeceği düşüncesi ile vazgeçer. Ömrünün son yıllarına doğru yazmayı tekrar düşünse de bu düşüncesini gerçekleştiremeden dünya zemininden ayrılır.

Park Otel'deki odasında Nihat Sami Banarlı'ya yazmayı düşündüğü bu romanlardan bahseden Yahya Kemal, "Her Gece Benimsin" ismini vermeyi planladığı romanının vaka zamanını 1900'lü yılların başı olarak belirler ve romanına devrin olayları ile fikirlerinden mürekkep bir atmosfer teşkil etmek ister. *Çocukluğum, Gençliğim, Siyasî ve Edebî Hatıralarım*'ın bir yazısını yazılmamış bu romanına ayıran şair, eserinin giriş cümlelerine bile yer verir:

"1904 Teşrin-i sânîsinin 28. günü, Paris'te güneşsiz bir gündü. Küçük Luxenbourge Bahçesi'nin arkasında, âdî günlerde bile, sessiz, ömrünü ilme vakfetmiş adamların oturduğu sokaklarda, havanın bu kapalılığı, tatlı bir hüzün gibi hissolunuyordu. Assace Sokağı'ndan Montparnasse'a doğru ayrılan küçük Joseph Bara Sokağı'nın köşesinde, üçüncü derece bir otelde, üçüncü katta, sokağa nâzır bir odada oturan Ahmet Şefik, her gün olduğu gibi, bugün de pencere önünde çalışma masasına yığılmış, kâh okuyor, kâh okuduklarını bir deftere hulâsa ediyor, kâh düşünüyor, kâh tahayyül ediyor, kâh tahayyülünden uyanıp saatine bakıyor, kitapları kapayıp kahveye gitmek (için) saatini yokluyordu."

Vaka mekânı Yahya Kemal'in ziyadesiyle aşina olduğu Paris'tir hem de tam olarak yirminci

yüzyılın başında şairin orada ikamet ettiği zamanların Paris'i. Çünkü Birinci Dünya Savaşı'nın öncesindeki Paris, edebiyat, fikir, sanat, kültür ortamlarının bulunduğu, bazı siyasî oluşumların yer aldığı, öğrenci, aydın ve sanatçı şehridir, tam manası ile bir başkenttir sahip olduğu güzellik ve "rezil"liklerle. Yahya Kemal orada kaldığı yıllarda bu atmosferi müşahede etme imkânına sahip olur hatta bizzat içinde yer alır. Ancak şair o dönemde Paris'te bulunan Jön Türklere ve siyasî yapılanmalara karşı mesafesini muhafaza etmeyi de ihmal etmez. Paris'teki siyasî faaliyetleri yakından gözlemlemesi romanının fikrî yapısına Jön Türkleri dahil etmesine, dönemde Osmanlı'yı meşgul eden Makedonya meselesi, azınlıkların düzenlemiş olduğu mitingler, Balkanların durumu gibi mevzulara yer vermesine sebep olur. Fakat tüm bunlarla birlikte Nihat Sami'nin aktardıklarına göre romandaki kahramanlar yalnız fikirleri ile değil, hayatları ve aşkları ile birlikte de vardır.

Banarlı'ya göre Yahya Kemal *Her Gece Benimsin*'le bir izdivacı kastetmiştir, zira hayatının ideal kadınını bulan bir adam onunla evlenecek ve bitmeyecek bir saadete kavuşacaktır. Bu izdivacı şahsî manalarıyla düşünmenin yanı sıra bütün bir millete atfetmek de yanlış olmaz. Çünkü planlanan romanda Paris'ten Jön Türklerin çalışmalarının yanlışlığını fark ederek vatanına dönen bir genç söz konusudur, bu akış bizi bir izdivaca yani terkip fikrine götürür. İzdivaç aynı zamanda Yahya Kemal'in "Türk Evi" yazısında ifade ettiği gibi evlenmek anlamına da gelir. Ev sahibi olmak, eve dönmek bu noktalardan hem şahsî hem de millî bir durumun aksidir.

Yahya Kemal, muhayyilesinde yer alan "Türk Evi"ni adeta yazmayı düşündüğü bu iki romanın içine yerleştirmeye çalışır. Banarlı, şairin iki romanı için de iki ayrı ev düşündüğünü ifade eder. Zaten Yahya Kemal'in yazmayı düşündüğü diğer romanı "Fatih'teki Ev" ismini taşır. Bu ev, ezan seslerinin duyulduğu "fakir bir Türk evi"dir ve birkaç genç burada buluşarak hürriyet planları yapar, evde bulunan anne-baba da onlara destek olur. "*Yahya Kemal bu romanı müstakil olarak yazabildiği takdirde romanına Fatih'teki Ev adını verecekti.*" denilen bu eser bahsinin yanında *Her Gece Benimsin*'de de bir başka ev tasavvuru söz konusudur. Paris'ten dönen gencin yaşamaya başladığı bu ev ise şairin ziyadesiyle önemsediği Üsküdar'dadır. Bu evin içinde yer alan bütün eşyalar Türk yaşayışını aksettiren, millî bir atmosferin tamamlayıcısı hükmündedir. Evdeki "her şey yerli yerinde"dir, kahramanlar, manevî hava ve eşya birbiri ile oldukça uyum içerisindedir.

Fikrî yapısının ziyadesiyle kuvvetli olacağı muhtemel olan romanlarda kahramanlar Abdülhamid ile ilgili fikirlerini de söyler. *Her Gece Benimsin* romanında Paris'te Jön Türkler arasında bulunan fakat onların fikirlerine tam manasıyla teslim olmayan genç bir adam, Abdülhamid'in öldüğü haberini alır ve çok üzülür. Çünkü o zamana kadar memleketi idare eden sultanın vefatı bir kaos ortamı meydana getirecektir. Genç adam daha sonra, ölenin Abdülhamid değil de V. Murad olduğunu öğrenince bir rahatlama hisseder. İkinci bir Abdülhamid bahsine de Üsküdar'daki evde yaşayan genç hanım fikirlerini söylerken rastlarız. Genç kız, sultanı tahttan indirmenin tehlikelerinden bahseder, imparatorluğun parçalanma tehdidi üzerinde durur, yöneticiye karşı olmak yerine onu anlamayı ve onunla birlikte hareket etmeyi tavsiye eder.

Yazılmayı düşünülen bu roman için bir başka önemli husus tıpkı Mümtaz'ın Nuran'ın şahsiye-

tinde bir kültür birikiminin hülasasına ulaşması gibi bir hanımın üzerinden bütün bir vatanın, millî duyuş ve düşünüşün, güzellik unsuruyla harmanlanarak karşımıza çıkarılmasıdır. Romandaki genç kız yalnızca güzelliğiyle değil, fikirleriyle de vardır ve şahsiyeti bu ikisinin terkibinden mürekkeptir. Bu genç kız etrafında romanda yer alacağı düşünülen aşk hikâyesi ancak şahsî ve millî meseleler çözüme kavuştuktan sonra bir evlilikle sonuçlanacaktır, Yahya Kemal önceliği vatan ile ilgili meselelere vermiştir.

Bu iki roman Yahya Kemal'in yaşarken zihninde satır satır yazdığı ama kalem ve mürekkep kullanmaktan imtina ettiği, böylelikle bizim muhayyilemize kalan iki romandır. Yahya Kemal'in tarihe olan ilgisini bildiğimizden konu seçimini pekâlâ anlayabiliyoruz, yaşayamadığı bir hayatı yazmayı düşünmesini de aynı şekilde. Nihat Sami Banarlı bu durumu şu şekilde yorumlar:

"Son yıllarda onu yazmak için duyduğu arzuya ise sıhhati ve ömrü vefâ etmedi. Böylelikle, Her Gece Benimsin, sahîfelerinin bütün yazılmamış güzelliğiyle 'gemiler geçmiyen umman'da kaldı.

Yahya Kemal, Her Gece Benimsin adının vâdettiği izdivâcı yapmadan öldü. Onun izdivâcı, sevdiği vatan topraklariyle oldu. Şimdi Rumeli Hisarı'nda onun aziz vücûdunu kucaklıyan bu vatan toprağıdır ki, büyük evlâdına 'Her Gece Benimsin!' diyor."

Şair, yazar, üniversite hocası, diplomat gibi kimlikleri ile bildiğimiz Yahya Kemal'i bir de romancı yönüyle Banarlı'nın aktardıkları vasıtasıyla tanımak Yahya Kemal'i okuyanlar, bilenler için ilginç bir tecrübedir. Bu iki roman yazılsaydı ya da yayınlansaydı dönemi için ne ifade ederdi, okuru için nasıl olurdu, edebiyat tarihçileri ne şekilde yorumlardı bilemiyoruz; bilmek, görmek ister miydik bu da zihnimizi meşgul eden başka bir soru. Bir rüyadan arta kalmanın hüznü ve o rüyaya ortak olmanın neşesi içinde kararı size bırakıyoruz.

İstifade Edilen Kaynaklar:

Beşir Ayvazoğlu, ***Yahya Kemal "Eve Dönen Adam"****, Kapı Yayınları, İstanbul, 2013.*

Nihat Sami Banarlı, ***Yahya Kemal Yaşarken****, İstanbul Fetih Cemiyeti Yahya Kemal Enstitüsü Neşriyatı, İstanbul, 1959.*

Yahya Kemal Beyatlı, ***Çocukluğum, Gençliğim, Siyâsi ve Edebî Hatıralarım****, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul, 1986.*

Yahya Kemal Beyatlı, ***Mektuplar Makaleler****, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul, 2014.*

Yahya Kemal Beyatlı, ***Siyâsî Hikâyeler****, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1976.*